

Kommunstyrelsen

Remissvar:

Granskning av garanti för tidiga insatser avseende svenska

Förslag till beslut

Kommunförvaltningen föreslår utbildningsutskottet föreslå kommunstyrelsen

1. Anta kommunförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på revisionsrapporten.

Ärendet i korthet

Företaget Azets har på uppdrag av kommunens revisorer genomfört en granskning av kommunstyrelsens ansvar för att elever i förskoleklass och grundskolans lågstadium får ta del av stödinsatser som de behöver för att knäcka läskoden. Syftet med granskningen har varit att bedöma om kommunstyrelsens styrning och uppföljning av garanti för tidiga insatser i svenska är ändamålsenlig.

Förvaltningens övervägande

Revisionsrapport Granskning av garanti för tidiga insatser avseende svenska – avser granskning av kommunstyrelsens ansvar för att elever i förskoleklass och grundskolans lågstadium får ta del av stödinsatser som de behöver för att knäcka läskoden.

Med anledningen av granskningen har följande rekommendationer och synpunkter framkommit till kommunstyrelsen att:

1. Tillse att genomförandet av de nationella kartläggningsmaterialen genomförs enligt bestämmelserna vid samtliga skolenheter. (3 kap. 4 § skolL).
2. Säkerställa att alla skolenheter från och med 1 juli 2025 har tillgång till skolbibliotek på den egna skolenheten. (2 kap. 24a § skolL).
3. Stärka förutsättningarna för god och likvärdig tillgång till lärare med specialpedagogisk kompetens. (2 kap. 25 § SkolL).
4. Tillse att elever i behov av stöd, extra anpassningar och särskilt stöd, får det stöd som de behöver. Det gäller exempelvis elever med NPF eller annat modersmål än svenska. (3 kap. 5 och 7 § 3 st. SkolL).
5. Säkerställa att huvudmannens dokumenterade kvalitetsarbete motsvarar lagens krav på uppföljning av mål angivna i skollagen och vid behov fatta beslut om riktade och kraftfulla åtgärder (4 kap. 3, 5-6 och 7 §§ SkolL samt Skolverkets rekommendationer om arbetet med garantin för tidiga stödinsatser i förskoleklass och lågstadium, som rekommenderar ”att arbetet med garantin utgör en grundläggande del i det systematiska kvalitetsarbetet”).

Förvaltningen välkomnar granskningen och delar bedömningen att arbetet med tidiga stödinsatser är ett viktigt utvecklingsområde. Rapporten innehåller flera värdefulla iakttagelser, men kommunförvaltningen vill även lämna vissa förtydliganden avseende tillämpning av skollagen och pågående utvecklingsarbete.

1. Nationella kartläggningsmaterialen. Rapporten nämner: "Vidare används de nationella kartläggningsmaterialen i allt väsentlig enlighet med bestämmelserna, dock inte alltid vid rätt tidpunkt." En översyn kring förutsättningarna för att de nationella kartläggningsmaterialen genomförs vid "rätt tidpunkt" kommer att genomföras - för att tidigt identifiera elever som är i behov av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen eller särskilt stöd.

2. Skolbibliotek

Förvaltningen bekräftar att arbetet med att återöppna ett skolbibliotek vid Ånge grundskola pågår enligt plan. Biblioteket kommer att vara bemannat av utbildad bibliotekarie under hösten 2025, vilket innebär att kommunen uppfyller de nya bestämmelserna i 2 kap. 24 a § skollagen från 1 juli 2025.

3. Specialpedagogisk kompetens

Förvaltningen instämmer i att tillgången till specialpedagogisk kompetens är en central kvalitetsfaktor. Det är dock viktigt att tydliggöra att skollagen inte föreskriver att varje skolenhet måste ha anställda speciallärare eller specialpedagoger.

Enligt 2 kap. 25 § skollagen ska huvudmannen säkerställa att det finns tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av att säkerställa stöd kan tillgodoses. Det innebär inte att varje skolenhet måste ha egen speciallärare, utan att kommunen som huvudman ska säkerställa tillgång till relevant kompetens inom organisationen.

Kommunen uppfyller detta krav genom ett centralt specialpedagogiskt nätverk, anställning av skollogoped, samt genom samverkan mellan skolor. Vid behov används även erfaren och legitimerad lärarkompetens med dokumenterad specialpedagogisk erfarenhet. Detta är förenligt med 2 kap. 13–14 §§ skollagen samt Skolverkets vägledning om behörighet och kompetensförsörjning.

Förvaltningen delar därför inte revisionens bedömning att kommunen brister i lagens krav på specialpedagogisk kompetens, men instämmer i att kompetensförsörjningen är en fortsatt strategiskt viktig fråga. Vidare bedömer förvaltningen att det finns en relativt god tillgång till specialpedagogisk kompetens genom både specialpedagoger och speciallärare i sin helhet i kommunen. Men instämmer i att området bör förtydligas och ses över för att tillgången till kompetens ska bli enklare att nå mellan enheterna.

För att ytterligare stärka området pågår:

- Översyn, uppföljning och beskrivning av tillgången till specialpedagogisk kompetens som kommer att presenteras övergripande för samtliga skolenheter i kommunens Barn- och elevhälsoplan.
- Riktade rekryteringsinsatser av speciallärare och specialpedagoger fortsätter.
- Fortbildning för legitimerade lärare inom läs- och skrivutveckling, samt
- Gemensam planering mellan skolor för att använda befintlig kompetens effektivt.
- Fortsatt handledning av logoped.

4. Stödinsatser och likvärdighet

Förvaltningen konstaterar att skolorna i huvudsak genomför de nationella kartläggningsmaterialen enligt garantin för tidiga stödinsatser och sätter in extra anpassningar i enlighet med 3 kap. 5–9 §§ skollagen.

Att vissa insatser ibland fördröjs beror främst på tillfälliga bemanningsförhållanden, inte på bristande styrning eller rutiner. Kommunen arbetar löpande för att stärka likvärdigheten i stödarbetet genom gemensamma rutiner, handledning och kollegialt lärande.

5. Systematiskt kvalitetsarbete

Förvaltningen vill tydliggöra att det inte finns något särskilt lagkrav på att huvudmannen ska följa upp just garantin för tidiga insatser. Enligt 4 kap. 3–7 §§ Skollagen ska huvudmannen systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen som helhet, samt dokumentera detta arbete.

Kommunens kvalitetsarbete uppfyller dessa krav. Varje år upprättas en kvalitetsrapport som redovisar måluppfyllelse, analyser och åtgärder. Rapporten behandlas av utbildningsutskottet och kommunstyrelsen.

Förvaltningen bedömer att det systematiska kvalitetsarbetet därmed uppfyller lagens krav, men ser ett värde i att förtydliga rapporteringen så att uppföljningen av tidiga stödinsatser redovisas mer utförligt. Från och med verksamhetsåret 2026 kommer kvalitetsrapporten att innehålla en särskild redovisning av detta område.

Sammanfattande bedömning

Förvaltningen konstaterar att:

- Arbetet med garanti för tidiga insatser bedrivs i enlighet med skollagens intentioner.
- Kommunen uppfyller lagens krav på systematiskt kvalitetsarbete.
- Det finns utvecklingsområden kopplat till dokumentation och kompetensförsörjning.
- Revisionens tolkning av specialpedagogisk behörighet inte har stöd i lagtext.

Kommunstyrelsen kommer att följa upp vidtagna åtgärder i samband med kvalitetsrapporten för 2026.

Ånge kommuns vision

Vi är en plats för alla, med närhet till natur och gemenskap. Här ger näring och engagemang kraft till en levande bygd.

Fokusområde Hållbar vardag

Att satsa på tidiga insatser inom bl.a. ämnet svenska har en avgörande betydelse för individens möjligheter att leva ett hållbart liv – både socialt, ekonomiskt och ekologiskt. Språket är inte bara ett verktyg för kommunikation, utan också en nyckel till delaktighet, lärande och självständighet för att få vardagen att gå ihop.

Fokusområde Hållbar hälsa

Arbetet med tidiga insatser i skolan, både åldersmässigt och i tid, är avgörande för att skapa förutsättningar för ett liv i balans – både fysiskt, psykiskt och socialt. Genom att främja hälsa redan i unga år kan arbetet med att förebygga ohälsa, stärka individens motståndskraft och bidra till ett mer hållbart samhälle.

Fokusområde Hållbar gemenskap

Genom att lägga grundstenarna för ett samhälle där respekt, samarbete och social sammanhållning är centrala värden – särskilt riktade mot barn och unga, så ökar också chanserna för att individen får en större social inkludering, känna tillhörighet och samarbetsförmåga om det är så att kunskaperna inom språket är goda.

Fokusområde Hållbar kompetens

Hållbar kompetens handlar om att utveckla kunskaper, färdigheter och förhållningssätt som gör det möjligt för individer att agera ansvarsfullt, flexibelt och långsiktigt i en föränderlig värld. Genom tidiga insatser på språk kan förutsättningarna för barn och unga utvecklas så att den hållbara kompetens som krävs för att bidra till ett hållbart samhälle på sikt fortsatt ska vara god på både lokal och globalnivå.

Fokusområde Hållbar natur

Ärendet har ingen bärighet på hållbar natur.